Tečaj XV. **NOVICE** List 82.

gospodarske, obertnijske in národske.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 14. oktobra 1857.

Pravi čas sadne drevésa presajati.

Mnogoverstne skušnje kažejo, da drevésne korenine takrat najbolj rastejo in se množé, kader drevésa rasti jenjajo, to je, kadar je rastni sok v jeseni po deblu se gibati in pretakati jenjal. Tega smo se popolnoma pri češpljah in slivah, ki so bile zgodaj v jeseni presajene, prepričali.

Korenine najdejo v zemlji še dovelj toplote in zavetja zoper vunanjo jesensko merzlo podnebje, ktero poverhno drevésno rast zaderžuje, da se gibati ne more; korenine še dolgo mraza ne občutijo, kteri je že davnej perje in listje na drevji popalil tako, da se jame osipati in z drevja padati. Zato pa tudi korenine soka ne morejo kviško proti verhu in po drevésnih vejah razpošiljati. In ker se je sok tukaj pretakati nehal, jenja tudi drevo rasti in puhtenje po perji je konec vzelo, jame rumenéti in od dné do dné bolj z drevja cepati.

Ali se pa smemo čuditi, da se korenine še takrat s sokom razrašajo, kadar ga na kviško na vse strani po drevesu pošiljajo, zdaj ga pa same za se rabijo, in ker je v zemlji še dovelj za rast pristojne gorkote, se zamorejo korenine še vedno gibati in rasti, dokler se sok po njih preteka in preceja. Ob drugih časih, kakor, postavimo, zgodaj spomladi in skoz celo poletje med rastjo imajo korenine dovelj opraviti, da potrebni sok v gornje dele drevésa pošiljajo, po kterem se krepčajo in na vse plati razrašajo in od leta do leta večje prihajajo.

Na to skušnjo operaje se, smo že pred 15 leti skusili, drevesca proti koncu avgusta (velikega serpana) in skozi celi september (kimovec) presajati, čeravno so še tudi zeleno perje imele, ktero smo jim tudi o presajenji pušali. Te skušnje so se nam vsako leto tako dobro obnašale, da jih ne moremo prehvaliti; zato zamoremo tudi iz lastnih skušinj po vsi pravici reči, da so drevesca, ki so ob imenovanem času presajene bile, bolj čversto rastle, kakor une, ki so se v pozni jeseni ali pa spomladi sadile.

Prav malo kadaj se nam je primerilo, da bi se nam bilo ktero posušilo, in rastle so prihodnjo spomlad tako spešno, kakor da bi ne bile presajene bile.

Tega pa, da se morajo drevesca z veliko skerbjo presajati in o presaditvi močno zalivati, nam ni treba posebej priporočevati.

Tukaj nas zna pa morebiti kdo poprašati, kakšen dobiček imamo od tega, da tako zgodaj drevesca presajamo! Zastran tega nam ni treba veliko premišljevati; imamo jih dobičkov veliko in kaj važnih. Zato se pa tudi nemoremo zderžati, da bi tukaj naj važniših ne omenili.

Prav malo je na svetu takih rečí, čez ktere bi kmetovavec in vertnar ali sadjorejec bolj tožil kakor čez čas in vreme. Čas dobljen, denar dobljen. Vreme zaderžuje in pospešuje delo na vse plati prav močno. Marsikdo je dostikrat mislil, in ta misel se je pri veliko kmetovavcih še do današnjega dné ohranila, da se drevesa poprej ne smejo presajati, dokler se jim ni listje osulo, kar se po navadi proti koncu oktobra in v začetku novembra godí. Ob tem času je namreč že prepozno, da bi drevesca korenine zaredile, in ravno to je drevescom velika škoda. Ne čas, ne vreme nista vgodna drevescom, da bi zamogle še koreninice poganjati. Dnevi so se skrajšali in vreme je navadno slabo in bolj merzlo kakor toplo, da se ne dá veliko pri sadjoreji opraviti. Presajenje drevés spomladi je v veliko krajih, posebno v vlažnih, pripravniše; toda vgodno vreme za presajenje dostikrat prepozno nastopi, in drevesca ne čakajo s poga janjem na presajenje. Vsak vé, da slabo drevesca rastejo, ki že poganjajo, preden se presajajo. In marsikter vert[illegible] pride v veliko zadrego, če ima veliko veliko dreves [illegible] sajati, in že dostikrat smo vidili, da mu je ostalo po cel[illegible] erme zaspenih drevés, ktere je še le drugo leto presajal, [illegible]erih se mu je pa večji del posušil, kar jih je pa še p[illegible] življenji ostalo, so mu hirale in hirale in na zadnje tudi večidel posušile. Kdor začne drevésca pa že proti koncu avgusta presajati, gotovo dobro opravi. Dnevi so še dolgi in topli, zemlja se dá bolj podelati in izrahljati, tudi delo gré bolj od rok kakor drugikrat. V enem dnevu se več opravi, kakor pozneje v dvéh dnevih.

Naj veči pridobiček zgodnjega drevesnega presajanja je pa ta, da se pred zimo drevesca že precej ukoreninijo, in zimo ložej preterpijo, in koj spomladi brez vse overe rasti zamorejo, kakor da bi presajene bile.

Kaj početi, ko bo zavoljo železnice na Notrajnskem v več krajih malo zaslužka z vožnjo i. t. d., s posebnim ozirom na Planinski, Postojnski, Senožeški in Bistriški okraj, pa tudi nekaj od Ložke doline.

(Konec.)

Slabe napake, ne vseh, pa mnogih kmetovavcov in sosesk opomnivši hočem dalje najpopred pokazati silno potrebo, se obdelovanja zemlje pridno poprijeti.

Kakor je železnica v Terst, zdaj ko je dodelana, dostim zaslužek vzela, ki so ga dozdaj z vožnjo imeli, ravno tako ne bo razdelitev gojzdov in spašnikov kmetovavcom zdaj dosti dobička prinesla, in sicer zavoljo tega ne, ker so gojzdje preveč svitli, to je posekani in obropani. Razdeljeni gojzd bo kmetovavcom klical, da le zemljiša (grunte) obdelovati bo treba, če bodo hotli živeti in davke in druge potrebe odrajtovati in plačevati. Gojzd bodo sicer soseske imele, ali ne bo kaj prodati; še dobro, če bo za popravljanje poslopij zadosti. Gojzde bo treba za prihodnost varovati, da ne bo sekal vsakdo, kadar in kolikrat mu bo drago. Nadjati se je, da bo zato visoka vlada skerbela. Kaj bi bil gojzd v rokah nekterih gospodarjev, nas skušnja uči, da sekajo drevje brez razločka ali je že doraslo ali ne, in ali je brez škode ali ne. — Nekter bi vse rad iz gojzda vzel, med tem ko bi drugi ničesa ne dobili! — Smem tedaj reči, da gojzd vas ne bo živil, ampak le zemljišča, njive, senožeti in spašniki in pa živina i. t. d. Pervo je tedaj se obdelovanja zemlje resno poprijeti.

Kaj mislite, od kod so nektere lepe njive, zelene senožeti v sred pustega Krasa? Le terdna — pridna roka vaših sprednikov je vse to storila; pri drugih pa je bilo

delo zanemarjeno, ker jih nihče k delu ni moral. Poprijeli so se raji vožnje in barantije, da bi bolj z lahkoma živeli. Glejte lepi izgled gosp. Vilharja, posestnika na Kalcu pri Zagorji. Več sto in sto voz kamna je odpravil iz kamnatih senožet; kjer je bil popred kamen, zdaj trava raste. In koliko sadja se je zasadilo. Da na dolgo ne razkladam: ozrite se v Premsko faro! Koliko je ondi sadúnosnega drevja po prizadevi za sadjorejo vnetega bivšega gospoda fajmoštra na Premi, in koliko dobička imajo sedaj ondotni kmetovavci! Kar je bilo unim mogoče, bo tudi Vam in nam, kjer zdaj ni sadja.

Počasi, to je, vsako leto nekaj zboljšati je treba, začeti pa precej. Če eno leto 60 dní dva domača delavca snažita senožeti, odpravljata kamne z njiv i. t. d., koliko bolje bodo njive in senožeti že v petih letih! Če eno leto 15 sadnih dréves posadiš, koliko jih bo v 10 ali 20 letih!

Koliko ložej bote njive obdelovali, če bote imeli živino domá pri kmetíi, kakor dozdaj, ko je po cestah gnoj trosila? Imeli bote več gnoja. Če bodo pa njive dobro obdelane in dobro gnojene, bo polje bolj obilno rodilo; imeli bote vedno boljših pridelkov in več živeža.

Ravno tako je s sadjem. Kaj zaleže sadje posušeno pri domačíi! kolika dobrota je voda kuhanega sadja ob času košnje, ob žetvi! koliko bolje in bolj zdrava je kakor pa sparjeno vodo piti, po kteri večkrat človek po čevah oboli!

Kako in kje saditi, in kaj je storiti, da se sadjoreja pospeši?

Vsak kmetovavec ima na svojem posestvu še dosti prostora za sadje, če ne med njivami, pa po senožetih ali travnikih in po spašnikih. Če so ravno spašniki skupej, se da sadje rediti, toda se mora zavarovati živine, to je, zagraditi. Da se toliko ložej divjakov in cepičev dobí, je treba, da v večih vaséh ali tergih napravijo posebne sadne sadišča ali vertne šole, tako na. pr. v Ložu, v Cerknici, v Planini, v Postojni, v Razdertem, v Senožečah, v Zagorji, v Bistrici, v Lipi i. t. d. Saj mislim, da bodo soseske rade toliko prostora darovale za svoj lastni dobiček. Pečati s tem bi se pa morali posebno šolski učeniki in učenci, ktere bi imeli podučevati, kako peške ali košice saditi, kako cepiti i. t. d. — Ne le sadno drevje bi se v takih vertih redilo, ampak tudi drugo drevje, kakor: gaber, jagnedi ali janci, akacija, javor, smreka, jela ali hoja i. t. d. Upati je, da bi gojzdni oskerbniki od bližnjih grajšin se radi podučevali, kako tako drevje sejati, saditi in rediti. — Kam pa s tem drevjem? bo morda marsikdo vprašal. Odgovorim: Glejte goličave po spašnikih, kraje — kjer je pred več let gojzd rastel! Ali ni silna potreba, drevje roditi, da bi se zopet gojzd zarastel? Kolika dobrota pa je gojzd, vam ni treba praviti.

Naj vas nikar ne odvračuje misel, da vi, ki sejete ali sadite, ne bote od tega nobenega dobička vživali. Res je, da ga morebiti ne bote; — ali pa ne bo lepa in bogata dedšina za vaše otroke! — Ko bi gojzd rastel po toliko goličavah na Pivki, po Krasu i. t. d., koliko manj moči bi tudi burja imela? Začnite pa tam drevje saditi, kjer ni burje; saj je tam pa tam zavetje, kamor burja ne pride, in tako zmirej naprej, in vidili bote, da se da storiti, kar nekteri mislijo, da ni mogoče. Ne bilo bi pa pametno, tam drevje saditi, kjer je huda burja; drevjiče bi se ne moglo ukoreniniti in kmalo bi vsahnilo.

Kar se reje sadnega drevja tiče, je treba posebno v sercu mladine ljubezen in veselje do nje obuditi. Če bo mladenček veselje do sadjoreje imel, bo tudi kot gospodar sadje čislal. Zastonj je starim trobiti; večidel je bob v steno. — Zatorej se spet na učitelje obernem in rečem, da oni zamorejo nar več storiti, in mladini veselje do vsega, kar je prav in dobro, vcepiti.

Koliko šol je pač na Krajnskem z vertno šolo? Pač le malo; na Notrajnskem za nobeno ne vém!

Poprimite se sviloreje! Vsak pozná dobiček pridelovanja žide ali sviloreje, ker le koliko vé, kaj da je sviloreja. Letošnje leto je marsikdo blagroval leto, da se je sviloreje poprijel, in žal je bilo marsikteremu, da mu za njo do zdaj ni bilo mar; pa gotovo tudi dosti terdnih sklepov je bilo storjenih, prihodnjo spomlad se sviloreje lotiti. Dobiček je očiten, ker ne prizadene veliko dela; saj se zamore stara mamica, ki že za nobeno težje delo ni, s tem pečati, ali tudi kak star betežen možek zamore to delo opravljati, torej smem reči: sviloreja prizadene malo truda v primeri dobička, ki iz nje izhaja.

Po Istri so se že zeló sviloreje poprijeli in čedalje bolj in bolj. Jaz si pa upam reči, da se sviloreja zamore v Senožeškem, Postojnskem in Bistriškem okraji in pa po Ipavskem s pridom špogati.

Marsikdo bo rekel: „Burja, pozni mraz spomladi in slana dostikrat še druge pridelke vgonobé in končajo, pa murve ne bodo?“ — Al le počasi! — Res se vse to utegne zgoditi, in se je že zgodilo; vendar je pa to redko kterikrat, in tudi ne povsod na enkrat. Kakor burja ni povsod huda, ravno taka je s slano; kjer terta rodí, tudi murve rastejo.

Sadite torej murve narpopred tam, kjer ni hudega piša, in potem čedalje naprej, posebno kjer je kraj bolj v zavetji, in vidili bote, da sviloreja se bo zamogla začeti in bo obstala; — če bi ravno kakšno leto tam pa tam mraz kaj škodoval, saj tudi mraz sadje vzame in slana žitno setev poškodje in pomorí, ali vendar le redko kterikrat.

Kako zemljiša obdelovati, kako gnojiti, orati, sejati i. t. d., ne bom razlagal; saj imamo mnogo dobrih bukev zato, na pr. „Kemijo“ Vertovcovo, — „umno kmetovanje“ Zalokarjevo in drugih nemških bukev. Po teh se ravnajte, poslušajte umne kmetovavce, in posnemajte jih; kmalo se bo vaše kmetijstvo zboljšalo, kar bo vaš borni stan povzdignilo na boljšo stopnjo.

Učiteljem priporočam posebno ravnokar imenovano „kemijo“ in „umno kmetovanje“, kakor tudi za učenje sadjoreje kratko pa umevno učenje gosp. L. Pintarja v Preddvoru nad Krajnom, in pa tudi „krajnskega vertnarja“ Pircevega. Svilorejcom pa priporočam ravno tudi zato na svitlobo dane bukvice: „Kako murve in svilode rediti.“ Zraven tega pa poprašujte zvedeneh kmetovavcov, sadjorejcov in svilorejce.

Ne pozabite pa tudi ne vinske terte, tam, kjer je še ni in bi lahko bila; — posnemajte v tem lepi izgled Bistričanov in Ternovčanov, ki vedno novo terto sadijo, in si marljivo za boljo prihodnost prizadevajo, — le tako naprej!

Če bi vsak kmetovavec po svoji moči ta moj opomin ubogal, da bi mu bilo mar za vse to, kar sem priporočal, bo počasi vedno bolji stan za pridnega kmetovavca „lenega pa čaka stergan rokav, palica beraška in prazen bokal“, kakor je naš modri pevec Vodnik resnično že pred 51 leti prepéval.

D — n.

Kratkočasno in podučno berílo.

Iz Salomonovih pregovorov.

„Posnémaj mravljo“, je rékel kralj Salomon, in uči se: „mravlja si nabêre poleti, česar potrebuje pozimi.“ Koliko druzih žival je še, od kterih se more človek kaj koristnega učiti? — Ošabnež! posnémaj gosénco, in uči se: gosenca se oblači v svilo, da namen svojega življenja doseže! Ti pa se oblačiš v svilo, da se ponašaš. — Posnemaj kresnico, modrijan in kdor si domišljuješ, da si učenik naróda, in učí se: v tamôti svetiti, pa ne svitlobe tamniti. — Posnemajte bčele, mladénči, in učite se: toliko mladenčev snubi devico; slédnji dobi kožuh, pa vsi si uzajemno oslajújejo življenje. — Posnémajte golobe, vi zakonski, in učíte se: nježno krulji golob, in

prijazno in ljubeznivo mu frefetá golobica naprótí, — tudi golobje se slišijo, ker se ljubijo. Koliko vas je, ki se delate golobom enake, pa vendar sovražite eden druzega? — Posnémajte lesico, pravoslovci, in učite se: lesica požéra nage polže, in jim puša hišo; marsikteri iz med vas pa žrê hiše in puša polže — nage. — Posnémajte opico (merkvico), kteri bukve kujete in natiskujete, in učite se: tudi opica posnéma ptuje déla, pa ne nosi jih v tiskarnico kot svojo vlast. -- Kako sréčni bi bili ljudjé na zemlji, če bi se od žival učili samo tega, kar je dobro, pa ne tudi, kar je slabo!

Novičar iz avstrijanskih krajev.

Iz Toplic na Dolenskem. — Leta 1850 je nemila kolera neznano divjala po Toplicah. V kratkem času je pobrala mnogo seljanov in ostale napolnila z nezmernim strahom. Spoznavši, da v toliki sili jim ni v stanu pomagati gola človeška moč ali sama zdravniška umetnost, se obernejo Topličani k Njemu, kteri ima za vsako stisko pripravno pomoč, za vsako rano hladivno mazilo, ter sklenejo, na ondotnem pokopališču izzidati kapélico, in jo posvetiti Njej, ktero imenujemo Tolažnico žalostnih, posvetiti Materi božji sedmerih žalost, da bi ljubi Bog po svojem neskončnem usmiljenji in na priprošnjo Marije, prečiste device, odvernil od njih neznane kolere šibo grozovito. Bolezen odjenja, darovi se nabirajo za kapélico. Ali obljuba storjena v sili se le rada odklada. Tudi Topličane je s strahom pred boleznijo vred zapustila malo po malem perva gorečnost. Še le, ko je leta 1855 kolera sopet stopila na noge ter serdito morila ljudí krog in krog Topliške fare, se lotijo dela, ter izgotové unanje zidovje še tisto leto. Drugo leto ga spravijo pod streho, zgotovijo zvonik, in zverše zidarji svoje *delo*. Vendar le kapelica ni še mogla biti posvečena za službo božjo. Manjkalo je še altarja, manjkalo duri, okenj i. t. d., kar se je zgotovilo še le to leto. Slavni mojster Ljubljanski, gospod France Zajic, izreže iz lesa prelepo podobo žalostne Matere božje. Gospod Goldenštajn pride, ter mojstersko izdela na moker zid Kalvarsko goro z osebami vred, ktere so bile pričujoče pri pogrebu Kristusovem; vrata, oknja, in kar še drugega manjka, se zgotoví, in kapélica željno pričakuje srečnega dné, v kterem bi imela biti posvečena v službo božjo, in bi se svete maše perva daritev opravila na njenem altarji, — pričakuje kot zala nevesta dné svoje poroke. Da, — rés zala nevesta! V priprostem greškem zlogu zidana stoji na prijaznem homcu, da jo je le veselje viditi od vseh straní, sosebno pa iz tiste višine, s ktere pridši iz Novega mesta zagledaš okrajno Topliško. Slehernemu, ki jo vidi, je všeč. Častiti gospod fajmošter Kestnar, kteri tukaj na počitku živé, so se že bili zavzeli, v Bavtovasi zbrati si kraj, na kterem bi počivalo nekdaj njih mertvo telo. V Bavtovasi namreč so veliko let delali v vinogradu Gospodovem. Kadar pa je bila kapelica dodelana na pokopališču Topliškem, jim je dopadla tako močno, da so sklenili, ondi si poiskati prostora, na kterem bi spalo njih umerlo telo, dokler bi ga iz smertnega spanja v novo, ter večno življenje ne obudil poslednje trombe glas. — Nevesta tedaj je pripravljena in ženin pride. — XVII. nedeljo po binkoštih, ter 27. dan septembra se pripeljejo prečastiti prošt, gospod Jernej Arko iz Novega mesta, opravijo najpoprej v farni cerkvi službo božjo, ter z znano zgovornostjo razložé v pridigi namen, iz kterega so Topličani zidali kapélico na svojem pokopališču, in dolžnosti, ktere imajo zdaj do svoje kapélice. Nato darujejo daritev svete maše, pri kteri jim je streglo več sosednih duhovnov, kteri so s svojo pričujočnostjo lepo pripomogli k povikšanju te lepe slovesnosti. — Po dokončani službi božji gremo v procesii na pokopališče. Po celem potu so bile razstavljene na oba kraja maje kakor o svetem rešnjem Telesu, ter prevezane z zalimi venci, prepletene s pisanimi trakovi, olepšane z nježnimi banderci. Nad durmi pa je bilo napisano presveto ime Marijno vse v zelenji in cvetlicah. Fantom in dekletom gré čast, da so napravili vse te lepotije. Na pokopališče pridši prečastiti gospod prošt blagoslové vodo in na to kapélico od zunaj in od znotraj. Potem se vstopijo pred duri, opomnijo v kratkem nagovoru, da je kapelica zdaj blagoslovljena in odločena v božjo službo, zahvalijo v imenu Marijnem častitega gospod fajmoštra Jurja Gornika za veliko skerb, ktero so imeli pri zidanji, za obilne stroške, ktere jim je zidanje prizadjalo, in sosebno za lepi večji zvon, kterega so kupili Marii za vezilo za lastne dnarje; — zahvalijo častitega gospod fajmoštra Kestnarja, ki so memo drugih ne malih darov v ravno ta namen darovali manjši zvon; — Bog daj, so pridjali, da bi vama ta dva zvonova enkrat zvonila v nebesa! — zahvalijo častitega gospoda Franceta Vičeljna, oskerbnika Soteške grajščine, kteri je kar zastonj izdelal za kapelico obris, in tudi delo vodil od pervega do zadnjega; — zahvalijo naposled tudi še vse druge dobrotnike, kteri so dobroserčno kaj pripomogli k temu delu, med ktere po pravici devamo v pervo versto blagorodno Blagajevo gospo iz Polhovega Gradca in gosp. Plajvajsovo družino iz Krajna. — Zdaj častiti gospod fajmošter Topliški pristopijo k altarju, ter na njem opravijo svete maše pervi dar za vse dobrotnike in dobrotnice kapélice, vmes pa prepevajo Topliški pevci in pevke med drugimi tudi milo pesem Potočnikovo od sedem žalost Matere božje, h kteri so slavni gospod Rihar zložili prelepi napev. Mehkočutno ljudstvo se je v solzah topilo od veselja, nič manj kot takrat, ko sta bila zvonova obešena v zvonik, in sta pervikrat zapela po obližji. „Oh,“ — so zdihovali takrat nekteri — „ta le dva zvonova nam bota zvonila, kadar ponesejo naše mertvo telo v černo zemljo!“ — Po sveti maši so blagoslovili visoko častiti gospod prošt še tisti del pokopališča, kteri je bil k poprejnemu privzet in prizidan, ter molili na to za duše tistih, kterih trupla počivajo na starem, pa tudi tistih, kteri bodo ležali na novem delu pokopališča, ter poslali pred sedež milosti božje vročo željo in mili zdihljej, da bi zaveržen in pogubljen ne bil nobeden tistih, kteri bodo na tem mestu pričakovali sodnega dneva.

Iz Istre. Presvitli cesar Ferdinand in cesarica Maria Anna so za napravo podfare v Polžani 400 fl., in presvitla cesarica Karolina Avgusta za napravo podfare v Zvoneku 300 fl. premilostivo darovali.

Novičar iz raznih krajev.

Z Najvišjim ukazom od 27. septembra t. l. je bila vsem urednikom dolžnost zamolčljivosti v uredskih opravilih sploh ojstro s tem na serce položena, da čaka tiste ojstra kazen, kteri se zoper to pregrešé. — Po razkazu vis. c. kr. ministerstev, mednaródnemu štatističnemu zboru na Dunaji predloženemu, je v našem cesarstvu 24 cesarskih fabrik za tabak, v kterih služi 19,228 urednikov, služabnikov in delovcov. Te fabrike so podelale v letu 1856 689,563 centov sirôvega tabaka; vsih izdélkov je skup bilo 694,230 centov; namreč 24,714 centov pristnega in 40,208 centov prostega tabaka za nos; 47,066 centov pristnega in 511,281 centov prostega tabaka za kaditi, in 70,961 centov ali 907 milijonov 477,151 cigár. Memo leta 1851 je bilo 1856 v Avstrii blizo 400 milijonov cigar več porabljenih. — Vodstvo železnice med Dunajem in Terstom je naznanilo, da se na kolodvoru v Ljubljani védno dobri delavci, zlasti ključavničarji za mašine za dobro plačilo po dnéh v službo jemljejo. — Pri sv. Ani poleg Arada na Ogerskem je spravil premožen kmet 30 véder novega vina v hram, kjer je začélo vréti. Njegova žena gré z deklo v hram po nékaj. Mislila ni ne ona ne dekla, da gréste v smert; obé so namreč čez pol ure v hramu mertve našli. Vinski hlip ju je zadušil. Poklicani zdravniki niso mogli nič pomagati in trupli ste v

tem kratkem času vse černe postale. — Kar unanje politične zadéve utiče, zvemo iz Pariza, da se v tem méstu močno o stanovitnem zboru namestovavcov velikih vlad govorí. Pravijo, da je bilo v Štutgartu, in morda tudi v Vajmaru govorjenje, pariški zbor v stanoviten zbor za razsojevanje evropejskih, sedanjih in prihodnjih, mednarodnih pravd ustanoviti, in to za ohranjenje mirú. — Iz Indije nismo zvedli po časnikih nič druzih novic, kakor da imajo namen, kraljico Viktorio kot cesarico Hindostansko razglasiti, in angležki časnikarji se nadjajo zavoljo tega, da bo to uspešneje, kakor če bi polovico Indije s kervavimi boji si pridobili, in očitno izrečejo, da bi angležko kraljestvo nikoli toliko nadlog in revšine si ne bilo na glavo nakopalo, če bi bila, namesti izhodno-indijske kupčijske družbe, angležka vlada vladarstvo Indije v rokah imela. Zna biti, da bomo to govorico čez kaj dni že kot gotovo poterditi mogli. — Povédali smo že, da ima rusovski cesar namen, se v Varšavi kot poljskega kralja kronati dati. Zavoljo tega se v tem mestu pripravljajo, cesarja z vso slovésnostjo in krasoto sprejeti. Še bolj pa Varšavane in sploh Poljake k temu naganja upanje, da bo cesar vsem iztirancom in ubežnikom dovolil, se v domovino verniti, in da bo svojega brata jim za poglavarja dal. Po ničesar bolj ne hrepené, kakor da bi iméli v Varšavi kakor nekdaj, cesariča, da bi se moglo poljsko plemeništvo s svojo bogatijo in krasoto ponašati. — V „Ruskem Vestniku“ zahteva neki prof. Barhev vpeljanje porotnikov v Rusíi, in tudi rusovski minister pravoslovja, grof Panine, je za vpeljavo porotnikov in advokatov. — Časnikarji še nič ne povejo, zakaj je španjski pervi minister Narvaez s svojega mésta stopil; on sam pa misli, da bo njegov naslédnik neki Bravo Murillo. — Černogorci in Turki se skoraj sopet lasajo, če se niso že pomirili. 23. pr. m. je prišlo 150 mož iz kučkega okroga v Cetinje, kneza Danila odpušanja prosit, ker so se 1856 zoper njega spuntali, z obljubo, da mu bodo v vsem pokorni in podložni. Prihodnji dan so volili gosposko in starašine. Ker pa Turki tisti kraj za svojo last imajo, je sklenil poglavar Škodre, Halim paša, s 3000 vojaki jih pokoriti. Avstrijanski, angležki in francozki poslanci v Carigradu so se obernili k turški vladi, to reč z lepim poravnati. Obljubila je sicer to in poslala povelje, se vseh sovražnost zderžati, pa skorajda prepozno.

Izgledi poezije slovenske v narečji Varaždinsko-Zagrebškem.

(Dalje.)

Od zajca.

Včera buduč s puškum vane
Vidim zajca gde se stane,
Stepe z vuhi ter pogleda
Z zornim okom z grma gleda.

Tužni zajec komaj diše,
Od žalosti težko kiše,
Obraz s suzami poleva
Ovak milo ter on speva:

O nesrečna doba moja!
Kad nis miren od nikoga,
Nikomu ne činim škode,
Ter s puškami nad me hode.

V životu sem kruto droben,
Vu nature ves turoben,
Pregon trpim od vsakoga
Če zapazim listor koga.

Srdca stalnost, vuzka vusta,
Rebra nisu jako tusta,
Oči tupe, temne k tomu,
Priskočil bi ja k drugomu.

Glava mi je prec debela,
Ali pamet malo zrela,
Zubi dugi i muštači,
Kak da bi bil rodjak mački,

Repa nigdo mi ne hvali,
Ar ni dugši kak prst mali,
Ne brani me proti muham,
Kad se od vročine kuham.

Brze noge na tu sreču,
Kad za menum hrti drču,
Če me kteri vlovit hoče,
Dol se prignem pak preskoče.

Če me kaj pak hrt dostigne,
In lovec se proti zdigne,
Pušku nad me shiti taki,
Prehiti me na drug kakvi.

Za tem dene me na pleče,
Ter z veseljem domov teče,
Kopovi se nad me duse,
A sokači nože bruse.

Onda včini tržtvo z mene
Ter me proda na pol cene,
Dugo si ne premišljava,
V kuhinje me porivava.

Pak me takaj nosi gore
Vu gospodske lepe dvore,
Kade mene taki sude
In za pečenke obsude.

Sokač mene oštro prime,
In na tablu tam porine.
Ter me sleče do gologa
Da me je sram i samoga.

Natekne mi od zdol ražen,
Kak da bi bil tak nesnažen,
Rebra mi s slaninum maže,
Pak me ognju bolje kaže.

Još mi mira ne ostavi,
Neg me k ognju bolj postavi,
Poleva mi z maščum kuke,
Da se potim od vse muke.

Kada mu se vidi vreme,
Pak me z ražnja dole vzeme,
Ter me pošlje k stolu gore,
Gde se z nožmi nad me bore.

Onda mene tak porežu:
Kaj je boljše, van izrežu,
Kosti dadu psom pojesti,
Da bi htelo vsem presesti.

Kak se s telom čudno hodi!
S kožum lepo se ne godi,
Klobučarom se prodade,
Koji više za nju dade.

Anda, bratja zajci drugi,
Ki još niste v ovoj tugi,
Čuvajte se vu dne, v noči
Od puškene jake moči!

Viničke prislovice.

Nabral in zapisal kakor čul Jan. Tomšič.

Ne gleda se na pesa, vam na onega, čigav da je. — Onda se lonec pokriva, kadar mačka žmi. — Veliki zvon debelo poje, mali tanko. — Saj nimam četirih rok. — Nima palec jezika. — Bog nas živi i Marija hrani, sirov kruh i pečeno vino. — Sreča ti pevala na vse štiri strani. — Hodi polahko, priti češ daleko. — Kako ješ, ki se ti brada maje? — Svi za svakog. — Kdor ne dela, je brez jela. — Vsaki naj na se gleda. — Godina (dež) v hišo pada, ako hiša krova nima. — Govedar raneje vstaja nego ovčar. — Nima ga okrogljega. — Večje oči nego terbuh. — Bog ni dal kozi dolgega repa. — V sercu stoji vse življenje. — Ki je moker, se ne boji godine. — Česa ni, onega ne more ni vojska vzet. — Cigan se joče, kada je lepo vreme.

Povabilo sadjorejcom.

Ker naše imena jabelk, hrušk in druzega sadja še zmiraj niso tako za gotovo določene, da bi se pod enim imenom povsod ravno tisto pleme zapopadlo, in ker je zavoljo tega potem z razpošiljanjem cepičev velika težava, sem nabral iz svojega verta jabelk vseh plemen, kterih imam blizo 40, iz tega namena, da jih pri meni vsak lahko vidi in si potem izvoli, kterega plemena cepičev bi spomladi rad imel. Naj tedaj k meni pride in pogleda, kar bi rad imel; iz serca rad bom vsakemu postregel.

Ferdinand Šmidt v Šiški nad Ljubljano.

Pogovori vredništva. Gosp. A. K. Ce. v Z: Dnar in list smo prejeli. — Gosp. E. R. v. A: Sostavek „Misli o starobiln.“ lepo kaže učenega in mnogozvedenega pisatelja, „Novicam“ pa že zavolj obilnih latinskih citatov neprimeren.

Odgovorni vrednik: Dr. Janez Bleiweis. — Natiskar in založnik: Jožef Blaznik.